

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/7/2013
Identifikačné číslo spisu:	7012200784
Dátum vydania rozhodnutia:	31.10.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Baricová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7012200784.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Baricovej a členov senátu JUDr. Jarmily Urbancovej a JUDr. Milana Moravu, v právnej veci navrhovateľky C., bytom v F., proti odporcovi Centru právnej pomoci, Kancelária Košice, so sídlom v Košiciach, Moyzesova 18, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu z 22. júla 2012, č. 1N 1770/12, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 16. októbra 2012, č. k. 5Sp/15/2012-18, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo 16. októbra 2012, č. k. 5Sp/15/2012-18 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu z 22. júla 2012, č. 1N 1770/12 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Navrhovateľke náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Rozsudkom zo 16. októbra 2012, č. k. 5Sp/15/2012-18 Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“) potvrdil napadnuté rozhodnutie, ktorým odporca nepriznal navrhovateľke nárok na poskytovanie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. (ďalej len „zákon o bezplatnej právnej pomoci“).

Krajský súd preskúmal opravným prostriedkom navrhovateľky napadnuté rozhodnutie odporcu ako aj konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo a po oboznámení sa s obsahom administratívneho spisu dospel k záveru, že postup odporcu pri vydaní tohto rozhodnutia bol v súlade s platnou právnou úpravou. Odporca dostatočne zistil skutkový stav veci a na jeho základe vyvodil aj správny právny záver.

Podobne ako odporca, krajský súd dospel k záveru, že žiadosť navrhovateľky nespĺnila zákonnú požiadavku pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, keďže v jej prípade nejde o zrejmú bezúspešnosť sporu. Počas konania nepredložila žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali odôvodnenosť ňou podaného dovolania v konaní o vypratání bytu. Dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu navrhovateľka opiera o skutočnosti, ktoré bolo predmetom konaní na okresnom súde

a krajskom súde, pričom neuviedla žiadne skutočnosti zakladajúce prípustnosť dovolania v zmysle § 236 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Náhradu trov konania krajský súd v súlade s § 250k ods. 1 OSP navrhovateľke nepriznal, pretože táto v konaní nebola úspešná; odporcovi právo na náhradu trov konania neprislúcha.

Proti tomuto rozsudku podala navrhovateľka odvolanie a žiadala ho v celom rozsahu zrušiť, pričom vyjadrila nesúhlas so závermi krajského súdu.

Odporca v písomnom vyjadrení navrhol odvolanie navrhovateľky odmietnuť, pretože v ňom absentujú náležitosti v zmysle § 205 ods. 1 a 2 OSP. Konkrétne odporca vytkol absenciu toho, v čom navrhovateľka považuje rozhodnutie súdu za nesprávne a čoho sa domáha, navyše, odvolanie nie je odôvodnené.

K odvolaním napadnutému rozsudku uviedol, že ho považuje za zákonný a správny.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky je namieste priznať úspech.

Vzhľadom na návrh odporcu odvolanie navrhovateľky odmietnuť podľa § 218 ods. 1 písm. d/ OSP, pretože neobsahuje náležitosti požadované zákonom (§ 205 ods. 1, 2 OSP), zaoberal sa najvyšší súd najprv otázkou, či možno pristúpiť k vecnému prejednaniu odvolania navrhovateľky.

Najvyšší súd považuje za potrebné upozorniť odporcu, že k odmietnutiu odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d/ OSP možno pristúpiť jedine v prípade, že boli dodržané podmienky podľa § 209 ods. 1 a § 211 ods. 1 OSP. Teda, že súd prvého stupňa uznesením vyzve toho, kto podal odvolanie neobsahujúce náležitosti podľa § 205 ods. 1 a 2, aby chýbajúce náležitosti doplnil, a poučí ho o následkoch neodstránenia väd odvolania podľa § 218 ods. 1 písm. d/ OSP, resp. tak v prípade opomenutia súdom prvého stupňa urobí odvolací súd. Krajský súd sa neriadil § 209 ods. 1 OSP a po doručení odvolania navrhovateľky neodstránil nedostatky náležitostí ňou podaného odvolania, toto rovno zaslal odporcovi na vyjadrenie a spolu so spisom predložil najvyššiemu súdu.

Podľa § 205 ods. 1 OSP v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Z odvolania navrhovateľky je, popri všeobecných náležitostiach podľa § 42 ods. 3 OSP zrejmé, proti ktorému rozhodnutiu smeruje (rozhodnutie krajského súdu, č. k. 5Sp/15/2012-18), v akom rozsahu ho napáda (v plnom rozsahu), ako aj v čom toto rozhodnutie považuje za nesprávne (tvrdenie: „Nakoľko s ním nesúhlasím,“ implikuje nesprávnosť záverov krajského súdu). Vzhľadom k tomu, že navrhovateľka nemá právne vzdelanie, prihliadnuc tiež k formuláciám jej ďalších podaní obsiahnutých v súdnom i administratívnom spise, mal najvyšší súd za to, že prísne bazírovanie na doslovnom naplnení požiadavky § 205 ods. 1 OSP by v tomto prípade bolo porušením § 5 OSP a § 41 ods. 2 OSP, pretože náležitosti odvolania boli z podania navrhovateľky zrejmé.

Najvyšší súd takto postupoval aj s ohľadom na potrebu rýchleho a hospodárneho postupu, ktorý si osobitne vyžaduje povaha veci - právoplatné rozhodnutie odporcu je podmienkou pre pokračovanie konania vo veci, v ktorej navrhovateľka požiadala o poskytnutie právnej pomoci.

Po zistení, že na základe odvolania navrhovateľky možno pristúpiť k preskúmaniu rozsudku krajského súdu, ho najvyšší súd prejednal.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 OSP).

Podľa ustanovení tretej hlavy druhej časti OSP sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250i ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka posúdenia, či vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 37C/176/2008 možno vo vzťahu k dovolaniu navrhovateľky konštatovať zrejmu bezúspešnosť (§ 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci), ktorá ju vylučuje z poskytnutia právnej pomoci poskytovanej odporcom podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 OSP v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodení od platenia súdnych poplatkov, keď OSP pre priznanie oslobodenia odplatenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravuje, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon o bezplatnej právnej pomoci príkladmo uvádza, načo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie tohto nároku je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 OSP všeobecné sudy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovie.

V prejednávanej veci žiadala navrhovateľka v správnom konaní vedenom u odporcu priznanie nároku na právnu pomoc vo veci vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 37C/176/2008, o vypratanie bytu, konkrétne vo veci ňou podaného dovolania voči rozsudku Krajského súdu v Košiciach, č. k. 11Co/54/2010-77 zo 16. marca 2011. Navrhovateľka v označenej veci vystupuje v postavení žalovanej.

Odporca oprel svoj právny záver, že žiadateľka nespĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci, o zistenie, že navrhovateľka neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by zakladali dôvodnosť dovolania, pričom poukázal na § 236, § 237, § 240 ods. 1 a § 241 OSP. Skonštatoval, že Žiadateľka opätovne uvádza dôvody, ktoré namietala aj v konaní pred súdom prvého stupňa a odvolacím súdom, s ktorými skutočnosťami sa oba sudy riadne vysporiadali. Pripojil názor z odbornej literatúry, v zmysle ktorého uplatnenie dovolacieho dôvodu predpokladá, že dovolateľ popíše (konkretizuje) okolnosti, z ktorých sa usudzuje, že dovolací dôvod je daný; iba odkaz na text zákona

alebo iba samotná citácia skutkovej podstaty niektorého z dovolacích dôvodov nestačí (C. H. BECK č. RNs C 2115/2004). Ak táto konkretizácia uplatneného dovolacieho dôvodu v dovolaní chýba, dovolací súd v rámci svojej prieskumnej činnosti nemôže rozhodnutie odvolacieho súdu z hľadiska jeho správnosti preskúmať (ZO SÚDNEJ PRAXE 3/2007).

Uvedené skutočnosti mal odporca za dostačujúce pre konštatovanie zrejmej bezúspešnosti sporu, a teda nenaplnenie druhej podmienky pre priznanie nároku na právnu pomoc. Vzhľadom k tomu, že nesplnenie čo i len jednej z podmienok podľa § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci má za následok negatívne rozhodnutie o žiadosti žiadateľa, odporca sa zvyšnými podmienkami ďalej nezaoberal.

Krajský súd dospel v zásade k totožným právnym záverom o nedôvodnosti dovolania navrhovateľky. Tieto skutočnosti mal za dostačujúce pre konštatovanie nevylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu v zmysle § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Podmienky prípustnosti dovolania voči rozsudku upravuje Občiansky súdny poriadok v § 236, § 237 a § 238. Platí pritom, že aj keď nie je dovolanie voči rozsudku prípustné podľa § 238 OSP, musí dovolací súd skúmať, či dovolaním napadnuté rozhodnutie nie je zaťažené niektorou z vád podľa § 237 OSP. Pritom platí, že prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP nie je daná tvrdením dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z vád v tomto ustanovení uvedenou, ale je prípustné len vtedy, ak rozhodnutie skutočne takouto vadou aj trpí. Ak dovolací súd zistí, že rozhodnutie nie je niektorou z uvedených vád postihnuté, dovolanie odmietne, nakoľko smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

Čo je však dôležitejšie, k tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z vád uvedených v § 237 OSP prihliada dovolací súd nielen na námietku dovolateľa, ale z úradnej povinnosti zisťuje jej existenciu bez zreteľa na to, či dovolateľ existenciu vady tvrdil alebo netvrdil. Ak zistí, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí takouto vadou, toto rozhodnutie zruší.

Preto neobstoí zistenie odporcu a následne zistenie krajského súdu, že navrhovateľka v konaní o žiadosti na priznanie nároku na právnu pomoc neuviedla žiadnu zo skutočností zakladajúcu dôvodnosť ňou podaného dovolania. Občiansky súdny poriadok totiž ukladá dovolaciemu súdu povinnosť z úradnej povinnosti skúmať, či v konaní došlo k niektorej z vád taxatívne ustanovených v § 237 OSP. Pokiaľ sa odporca a následne krajský súd uspokojili so zistením absencie tvrdenia konkrétnych vád dovolaním napadnutého rozhodnutia, je namieste konštatovať, že toto zistenie nie je dostačujúce pre skonštatovanie zrejmej bezúspešnosti. V konaniach, v ktorých zákon ukladá súdu z úradnej povinnosti zisťovať skutočnosti potrebné pre zistenie skutkového stavu, resp. tiež vykonať dokazovanie nad rozsah návrhov účastníkov konania (§ 120 ods. 2 OSP, § 242 ods. 1 OSP), je totiž zrejma bezúspešnosť, osobitne tak, ako je zadefinovaná v § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci, povahou veci vylúčená. Ide totiž o konania v tak citlivých veciach, že zákonodarcu považoval za potrebné poskytnúť účastníkom širšiu ochranu ich práv tým, že uložil súdu povinnosť aktívne zisťovať skutočnosti a dôkazné prostriedky nad rámec návrhov účastníkov, ktorí by inak, napríklad z dôvodu neznalosti práva alebo faktickej či právnej nemožnosti určitý dôkaz obstaráť, boli na svojich právach a právom chránených záujmoch poškodení.

Najvyšší súd považuje za potrebné dodať, že pre nenaplnenie požiadavky § 6 ods. 1 písm. b/ zákona o bezplatnej právnej pomoci nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola tak jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá osebe nevylučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci. Treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavnou, preto je nanajvýš nutné brať do úvahy čl. 13 ústavy tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

S ohľadom na uvedené mal najvyšší súd za to, že je potrebné odvolaniu navrhovateľky vyhovieť a

rozsudok krajského súdu z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci zmeniť (§ 250ja ods. 3 OSP, § 250l ods. 2 OSP), napadnuté rozhodnutie odporcu z rovnakého dôvodu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 250q ods. 2 OSP). V novom konaní odporca opätovne posúdi žiadosť žiadateľky z hľadiska splnenia podmienok ustanovených v § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci, pričom vo vzťahu k zisťovaniu zrejmej bezúspešnosti je viazaný právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v tomto rozsudku (§ 250r OSP).

O trovách konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 2 OSP v spojení s § 250k OSP, § 250l ods. 2 OSP. Keďže úspešnej navrhovateľke trovy v konaní nevznikli, najvyšší súd jej nemohol priznať ich náhradu.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.